

การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม**Returning Amend to Society of the Department of Corrections,****Ministry of Justice****ธนวัฒน์ จวงจง****Thanawat Chuangchong**

นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ เรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Operational Correctional Officer, Prachuap Khiri Khan Provincial Prison

E-mail: Thanawat.chu@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินระดับการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม (2) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางและพยากรณ์ การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เป็นประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัย (1) ด้านการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม อยู่ในระดับมาก (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ กับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าเป็นเชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ และ (3) ด้านการพยากรณ์การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพยากรณ์การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ได้ร้อยละ 61.0 โดยมีตัวแปรได้แก่ บริบทที่แวดล้อม ความมุ่งมั่นของข้าราชการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

คำสำคัญ: การนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายคืนคนดีสู่สังคม การลดการกระทำผิดซ้ำ การพัฒนาอาชีพผู้ต้องขัง

Abstract

The objectives of this research were to: (1) examine the implementation of the “Returning Reformed Individuals to Society” policy by the Department of Corrections, Ministry of Justice; (2) explain the correlation between the implementation of the policy and its influencing factors; and (3) forecast and propose a model for the policy’s implementation. This study employed a quantitative approach, using a sample of 400 residents from Prachuap Khiri Khan Province. Data were collected through questionnaires. The statistical methods used included percentage, mean, standard deviation, Pearson’s correlation coefficient, and multiple regression analysis. The findings were as follows: (1) the overall implementation of the “Returning Reformed Individuals to Society” policy was at a high level; (2) there was a statistically significant positive correlation (at the 0.01 level) between the policy’s

implementation and its influencing factors; and (3) the influencing factors could predict 61.0% of the variance in policy implementation. These key influencing factors included clarity of objectives, leadership, participatory decision-making, participatory implementation, and shared benefits.

Keywords: Policy Implementation, Returning Reformed Individuals to Society, Recidivism Reduction, Vocational Training for Inmates

บทนำ

“ความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม” (Success of Reintegration) หมายถึง นักโทษที่ได้รับการลงโทษครบตามคำพิพากษาแล้ว พ้นโทษจากเรือนจำ ได้รับอิสรภาพและกลับเข้าสู่การใช้ชีวิตปกติเป็นพลเมืองของสังคม สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก “บุคคลพ้นโทษ” หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ในกรณีที่ได้รับการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก การได้รับพระราชทานอภัยโทษ และการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล อย่างไรก็ตาม แม้คนเหล่านี้จะพ้นจากการคุมขังแล้ว แต่ก็ยังได้รับผลกระทบของการถูกจองจำสำหรับสังคมไทยมีทัศนคติของคนในสังคมโดยส่วนใหญ่ที่มีต่อผู้พ้นโทษ หรือผู้ที่ได้รับโทษจำคุกจะมีทัศนคติในแง่ลบ ซึ่งผลของทัศนคติดังกล่าวได้กลายมาเป็นตราบาปให้แก่ผู้พ้นโทษที่ต้องแบกรับเป็นมลทินติดตัวพวกเขาตลอดไป แม้ว่าพวกเขาจะเคยได้ชดใช้กรรมที่ก่อขึ้นมาแล้วก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า การได้รับโทษจำคุกไม่ได้เป็นเพียงบทบาหนหนึ่งในการลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้นเพราะแม้จะสิ้นสุดโทษตามกฎหมาย แต่โทษจำคุกก็ยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษด้วยเมื่อบุคคลพ้นโทษยังคงประสบปัญหาเรื่องการกลับเข้าสู่สังคม ในปี พ.ศ.2553 กระทรวงยุติธรรม จึงริเริ่มโครงการ “คืนคนดีสู่สังคม” มีวัตถุประสงค์โดยสรุปคือ “เพื่อช่วยเหลือบุคคลพ้นโทษเรื่องการเข้าถึงแหล่งงาน การปรับตัวเข้าสู่สังคม และการกระตุ้นให้สังคมปรับเปลี่ยนทัศนคติภาพลักษณ์ และความรังเกียจที่มีต่อบุคคลพ้นโทษรวมทั้งมีการยอมรับและเปิดโอกาสให้บุคคลพ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมปกติได้มากขึ้น” แต่ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ การเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังสามารถกลับคืนสู่สังคมได้หลังพ้นโทษ เป็นปัจจัยสำคัญในการลดการกระทำผิดซ้ำและการรับโทษซ้ำในเรือนจำ แนวทางการเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังของ UNODC และกรณีศึกษาของต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า การเตรียมความพร้อมที่ดีต้องเริ่มตั้งแต่ตอนเข้าสู่เรือนจำก่อนพ้นโทษ และก่อนการปล่อยตัวผู้ต้องขังออกไปใช้ชีวิตในสังคม รวมทั้งหลังจากที่พ้นโทษแล้วด้วย โดยการดำเนินการต้องครอบคลุมการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต การแก้ไข บำบัด พื้นฟูการศึกษาและพัฒนาอาชีพ การเตรียมความพร้อมของครอบครัวและชุมชน การทำความเข้าใจกับผู้เสียหายและการช่วยเหลือด้านที่พัก รวมถึงด้านการเงินด้วยการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังเพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้หลังพ้นโทษและสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ มีความสำคัญอย่างมากต่อการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ เนื่องจากผู้ต้องขังมักจะประสบปัญหาด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและคนในสังคม จึงมักจะหวนกลับมากระทำความผิด กระบวนการนำผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมจึงถูกออกแบบมาโดยเน้นไปที่การจัดการกับปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การกระทำความผิดอีกครั้ง ซึ่งเป็นไปตามกรอบมาตรฐานสากลของสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ที่ได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเอาไว้ ทั้งด้านการช่วยเหลือให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติอย่างคนธรรมดาทั่วไป ดูแลตัวเองได้ มีความเคารพในตัวเองและมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง ขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว และประชาชนในสังคม

กรมราชทัณฑ์ได้เริ่มโครงการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยน้อมนำโครงการพระราชทานฯ โคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง กรมราชทัณฑ์ เปลี่ยนคุกเป็นศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา คึ้นคนดี มีคุณค่า สู่วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน เปลี่ยนผู้กระทำผิดคนเดิมเป็นคนใหม่ ด้วยกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อคึ้นคนดีมีคุณค่าสู่สังคม นับเป็นหนึ่งในการกิจของกรมราชทัณฑ์ ที่นอกจากจะรับผิดชอบบทบาทในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังมิให้หลบหนีเพื่อความปลอดภัยของสังคม การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังนับเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะปัจจุบัน “คุก” ไม่ได้มีไว้เพื่อคุมขัง หรือแก้แค้นทดแทนเพียงอย่างเดียว แต่มีไว้เพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้เปลี่ยนเป็นคนใหม่ ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำจนนำไปสู่การคึ้นคนดี มีคุณค่าสู่สังคมได้ในท้ายที่สุด อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ตั้งแต่การเปลี่ยนกระบวนความคิด (Mindset) พฤติกรรม (Behavior) ไปจนถึงการปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อม และการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อเลี้ยงตัวเอง และครอบครัว พร้อมกลับคึ้นสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน ที่สำคัญที่สุดคือ กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตามผู้พ้นโทษ ซึ่งต้องดำเนินการให้สามารถสอดประสานเป็นแนวทางเดียวกันและปรับใช้ได้ในสังคมทุกยุคทุกสมัย

อีกประการหนึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 16 ประเทศ และเป็นหนึ่งใน 4 ประเทศแกนนำที่ร่วมสนับสนุนและผลักดันข้อกำหนดดังกล่าวให้ได้รับการลงมติ เห็นชอบจากสมัชชาแห่งสหประชาชาติเรียกว่า “ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง” (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) หรือข้อกำหนดแมนเดลา (Mandela Rules) ซึ่งชื่อข้อกำหนดดังกล่าวตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นเกียรติ แก่นายเนลสัน แมนเดลา อดีตประธานาธิบดีของแอฟริกาใต้ ผู้ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ถึง 27 ปี ระหว่างการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียม โดยก่อนที่จะมีข้อกำหนดแมนเดลาประเทศต่าง ๆ ได้ใช้ “ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง” (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoner: SMR) ซึ่งจัดทำขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2498 และได้รับการปรับปรุงเป็น ข้อกำหนดแมนเดลา ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2558 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยยกระดับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น ข้อกำหนดแมนเดลามีหลักการพื้นฐาน 5 ประการคือ 1) ผู้ต้องขังพึงได้รับการปฏิบัติ ด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นมนุษย์ 2) ห้ามการทรมาน หรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความทารุณ 3) ให้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงความต้องการขั้นพื้นฐานและไม่เลือกปฏิบัติ 4) วัตถุประสงค์ของเรือนจำคือ การคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย และลดการกระทำผิดซ้ำ และ 5) ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ในเรือนจำและผู้เข้าเยี่ยมจะต้องได้รับความปลอดภัยตลอดเวลา ซึ่งประเทศไทยนั้น กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ ได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ประกาศขับเคลื่อนการนำข้อกำหนดแมนเดลา สู่การปฏิบัติเต็มรูปแบบเป็นแห่งแรกในโลก โดยมีเรือนจำพิเศษธนบุรีเป็นเรือนจำนำร่อง โดยมาตรฐานการดูแลผู้ต้องขังด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความเท่าเทียม นอกจากจะเป็นสิ่งที่สมควรกระทำแล้ว ยังมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการกลับไปใช้ชีวิตในสังคมหลังพ้นโทษ และช่วยลดปัญหาการกลับมากระทำผิดซ้ำอีกทางหนึ่งเป็นกรอบแนวทางสำหรับภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟู แก้ไขพฤตินิสัย เพื่อปรับเปลี่ยนผู้ต้องขังทุกรายไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแก้ปัญหา “นักโทษ ล้นคุก” และเป็นการ “คึ้นคนดีสู่สังคม” (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย องค์การมหาชน, 2562)

กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรม นอกจากจะมีหน้าที่ในการควบคุมผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ยังมีหน้าที่ที่สำคัญในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด ให้กลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้ถูกหล่อหลอมมาจากสถาบันทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมมาเป็นเวลานาน การแก้ไขในเรือนจำเพียงระยะเวลาสั้นๆ จึงเป็นเรื่องที่ยากลำบากกรม

ราชทัณฑ์ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะคิดค้นนวัตกรรม และพัฒนาวิธีในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเพื่อสนองต่อต่อความคาดหวังของสังคม เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่สังคม เรือนจำซึ่งเป็นสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย เพื่อควบคุมตัว แก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรม และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยออกมาสู่สังคม ให้ผู้ต้องขังสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้และถือเป็นการคืนคนดีสู่สังคมตามวิสัยทัศน์ของกรมราชทัณฑ์ โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่เนื่องด้วยสภาพปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ส่งผลให้ยังคงมีผู้กระทำผิดกฎหมายต้องกลับมามีกระทำความผิดซ้ำ(กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์, 2562)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินระดับ การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ กับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางและพยากรณ์ การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

สมมติฐานงานวิจัย

1. การนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความสัมพันธ์ ระหว่างการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ กับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก
3. ปัจจัยความสำเร็จของการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ สามารถพยากรณ์และนำเสนอแนวทางนโยบายคืนคนดีสู่สังคมของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ได้ไม่เกินร้อยละ 30

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรตาม ได้แก่ นโยบายคืนคนดีสู่สังคมของกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมบรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ทฤษฎีประสิทธิภาพ ของ Gibson, John, & James (1982) ประกอบด้วย 1. การผลิต (Production) 2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) 3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) 4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) และ 5. การพัฒนา (Development)

ตัวแปรต้น จะใช้กรอบแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ Van Meter & Van Horn (1975) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย คุณลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานและภายในหน่วยงาน ความพอใจของงบประมาณ ภาวะผู้นำของหน่วยงาน ความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมของประชาชน ของ Cohen & Uphoff (1981) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมหมายถึงหมายถึง ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไรในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของผู้รับโทษให้สามารถอยู่ร่วมกับคนธรรมดาในสังคมการมีส่วนร่วมเสียสละแรงกาย ความคิด ในการร่วมดำเนินการพัฒนาผู้รับโทษ ให้มีอาชีพติดตัวไปและสามารถประกอบ อาชีพสุจริตในสังคม การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความสุขสงบในสังคม ที่เกิดขึ้นจากเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีของผู้รับโทษ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติ

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำการสุ่มตัวอย่าง แบบกรณี ที่ประชากรมีจำนวนไม่แน่นอน ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 384 คน และใช้การสุ่ม ตัวอย่างแบบแบบหลายขั้นตอน จาก 8 อำเภอของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปลได้ อำเภอละประมาณ 50 คน (Roscoe, 1975)

ขอบเขตด้านพื้นที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตด้านเวลา มีนาคม 2567 – กันยายน 2567

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าและรวบรวม แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง การนำนโยบายคีนคินดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จำแนกเป็นหัวข้อนำเสนอ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม การจัดการ คีนคินดีสู่สังคมของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านนโยบายคีนคินดีสู่สังคมของกรม ราชทัณฑ์ และกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล

ประสิทธิผล คือ ตัวการที่จะเป็นเครื่องมือตัดสินในขั้นสุดท้ายว่าการบริหารและองค์การประสบ ความสำเร็จหรือไม่เพียงใด อย่างไรก็ตาม คำว่าประสิทธิผลยังมีความแตกต่างกันอยู่ในความเข้าใจของ นักวิชาการต่างสาขากัน สำหรับนักเศรษฐศาสตร์หรือนักวิเคราะห์ทางการเงิน ประสิทธิผลขององค์การ (Organization Effectiveness) มีความหมายอย่างเดียวกันกับผลกำไร (Profit) หรือผลประโยชน์จากการ ลงทุน (Return On Investment) สำหรับผู้จัดการฝ่ายผลิต ประสิทธิผลมักหมายถึงความถึงคุณภาพ หรือ ปริมาณของผลผลิตที่เป็นสินค้าหรือบริการ สำหรับนักวิทยาศาสตร์ การวิจัยประสิทธิผลอาจถูกตีความในรูป ของจำนวนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ หรือผลผลิตใหม่ๆขององค์การและสำหรับนักสังคมศาสตร์ ประสิทธิผลมัก หมายถึงความถึง คุณภาพของชีวิตการทำงาน นอกจากนี้ยังมีความเห็นอีกว่า ประสิทธิผลขององค์กรจะมีขึ้นได้ ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า องค์กรสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้ง ไว้แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่อยู่เบื้องหลังควบคู่กับประสิทธิผล คือ ความมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการมีสมรรถนะ สูงสามารถมีระบบการทำงานที่ก่อให้เกิดผลได้สูง โดยได้ผลผลิตที่มีมูลค่าของทรัพยากรที่ใช้ไปนอกจาก ความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย อันเป็นความมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้วการประเมินประสิทธิผลอาจ พิจารณาได้จากคุณภาพของผลผลิตหรือบริการพื้นฐานขององค์การ หรือความสามารถในการผลิตสินค้าหรือ บริการขององค์การ ความพร้อมหรือความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานที่เฉพาะเจาะจงเมื่อถูกขอร้องให้ทำ ผลตอบแทน หรือผลกำไรที่ได้รับจากการผลิตสินค้าและบริการ เป็นต้น

ประสิทธิผลองค์การ หมายถึง ระดับที่ซึ่งองค์การบรรลุเป้าประสงค์ระยะสั้นและระยะยาว ทั้งในเชิง

ผลลัพธ์และกระบวนการการเลือกตัวแปร หรือเรื่องที่น่าสนใจเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลสะท้อน ค่านิยมของกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการอยู่รอดขององค์การสะท้อนความสนใจของผู้ประเมิน และ ระยะเวลาที่องค์กรได้รับการจัดตั้งขึ้นมา เป็นความสามารถในการอยู่รอด ความสามารถในการปรับตัว การ ดำรงสภาพและการเจริญเติบโตขององค์การ ด้วยการที่ผู้นำได้ใช้ความสามารถในการแยกแยะการบริหารและ การใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Robbins, 1990)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความหมายของนโยบายสาธารณะ หมายถึงสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำ เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลเพื่อจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของสังคมเช่นปัญหา นโยบายต่างประเทศ ปัญหาการป้องกันสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคนว่างงาน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลกับสิ่งแวดล้อม คำนียามต่าง ๆ ที่มีต่อนโยบายสาธารณะในความหมายอย่างกว้าง จนไม่อาจแยกความแตกต่างระหว่างงานนโยบายกับงานประจำได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการตัดสินใจขั้นต้นที่กำหนดแนวทางอย่างกว้างๆโดยทั่วไปเพื่อนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลที่กำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน เพื่อให้บุคคลจัดการกับปัญหาหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจ องค์ประกอบของการเป็นนโยบายสาธารณะมี 4 ประการได้แก่ 1) เป็นแนวทางปฏิบัติกว้างๆ ที่กำหนดโดยรัฐบาลหรือข้าราชการระดับสูงที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย 2) มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง 3) รัฐบาลมีความจริงจังและจริงจังที่จะทำให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ 4) นโยบายอาจเป็นบวก (Positive) หรืออาจเป็นลบ (Negative) หรืออาจเป็นการกระทำก็ได้

สรุป นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาล ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์แน่นอนไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบันเพื่อป้องกันหรือหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา รัฐบาลมีความจริงจังและจริงจัง ที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายอาจเป็นบวกหรือเป็นลบก็ได้ อาจเป็นกระทำหรือเว้นการกระทำก็ได้ (Thomas, 1978)

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลสรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจการดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นภารกิจการคืนคนดีสู่สังคมของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยได้น้อมนำโครงการพระราชทานฯ โคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง กรมราชทัณฑ์ เปลี่ยนคุกเป็นศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา คืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม อย่างยั่งยืน “เปลี่ยนผู้กระทำผิดคนเดิมเป็นคนใหม่ ด้วยกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม” นับเป็นหนึ่งในภารกิจของกรมราชทัณฑ์ ที่นอกจากจะรับผิดชอบบทบาท ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังมิให้หลบหนี เพื่อความปลอดภัยของสังคมแล้ว การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังนับเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะปัจจุบัน “คุก” ไม่ได้มีไว้เพื่อคุมขัง หรือแก้แค้นทดแทนเพียงอย่างเดียว แต่มีไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้เปลี่ยนเป็นคนใหม่ ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ นำไปสู่การคืนคนดี มีคุณค่า สู่สังคมได้ในท้ายที่สุด (ประชาสัมพันธ์ กรมราชทัณฑ์, 2564)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาติ สมณะ และลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2560) ผลการวิจัยปรากฏว่า ปมของผู้ต้องขังที่มีต่อภารกิจคืนคนดีสู่สังคมมี 3 ประการ ได้แก่ 1) ผู้ต้องขังมี ความคิดและพฤติกรรมตามสัญชาตญาณ คือ มีพฤติกรรม การกระทำตามใจตน ไม่กระทำในสิ่งที่ป็นหน้าที่หลักของตน รวมทั้งมีความโกรธ ความอึดอัดตันใจและมีความคิดที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริง 2) ผู้ต้องขังมี ความคิดและพฤติกรรมตามอุปนิสัยส่วนตัวคือ มีพฤติกรรมปฏิเสธและไม่ยอมรับเอากิจกรรมด้านการศึกษา การอบรม และการฝึกวิชาชีพที่เกี่ยวกับการ

พัฒนาพฤติกรรม โดยมักจะทำกิจกรรมตามใจตนเอง และ 3) ผู้ต้องขังมีความคิดและพฤติกรรมตามการเรียนรู้จากสังคม คือ มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความสนใจในหน้าที่ ความรับผิดชอบของตน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิตประจำวันกับผู้คนและเพื่อนๆ ในเรือนจำ

ปิยะวัฒน์ ปิ่นเจริญ และฐิตียา เพชรมุณี (2565) ผลการศึกษาพบว่า 1) กระบวนการทำงานของศูนย์แรกรับราชทัณฑ์แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือกระบวนการก่อนปล่อยตัว กระบวนการในวันปล่อยตัวและกระบวนการภายหลังปล่อยตัว 2) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของศูนย์แรกรับได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านการให้ข้อมูลของผู้ต้องขัง ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านข้อกฎหมายและ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์แรกรับคือ การเพิ่มบุคลากรในตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ในเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ยังขาดแคลน การให้ผู้พ้นโทษที่ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์แรกรับเข้ามาบรรยายถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง การจัดทำสื่อหรือกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ตัวอย่างของผู้พ้นโทษที่สามารถกลับตัวได้ เพื่อให้สังคมเปลี่ยนทัศนคติ และการแก้ข้อกฎหมายเพื่อให้ผู้พ้นโทษได้มีโอกาสประกอบกิจการของตนเอง หรือได้รับการจ้างงานมากขึ้น

นิตา ศิลารัตน์ (2556) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้รับการอบรมในด้านวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรมภายในเรือนจำ โดยการอบรมในด้านวิชาชีพส่วนใหญ่ไม่สามารถนำความรู้มาใช้ประกอบอาชีพในปัจจุบันได้ แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความพึงพอใจในการอบรมด้าน คุณธรรมจริยธรรม และต้องการให้มีการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจไม่กระทำผิดซ้ำ การดำเนินชีวิตในสังคมของอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติดหลังพ้นโทษ พบว่าอดีตผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความสุข และไม่มีปัญหาในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน โดยมีคำสอนทางศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว จิตใจ มีครอบครัวและสังคมที่เข้าใจ แต่ยังพบปัญหาอุปสรรคในด้านการทำงาน เนื่องจากขาดหน่วยงานที่สนับสนุนในการรับเข้าทำงานและมีอายุที่เพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยฉบับนี้ได้รับการออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดจากทฤษฎีว่าด้วยการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ของ Van Meter และ Van Horn (1975), ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff (1981) และทฤษฎีประสิทธิผลขององค์การของ Gibson, Ivancevich และ Donnelly (1982) โดยกรอบแนวคิดประกอบด้วย

ตัวแปรต้นคือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน อิงจากทฤษฎีของ Cohen และ Uphoff (1981) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับผลลัพธ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

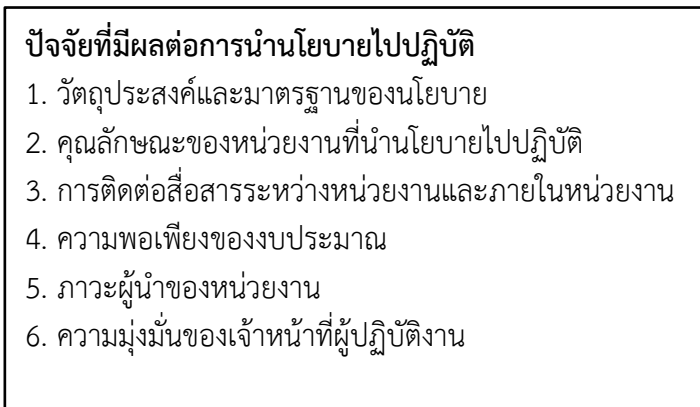
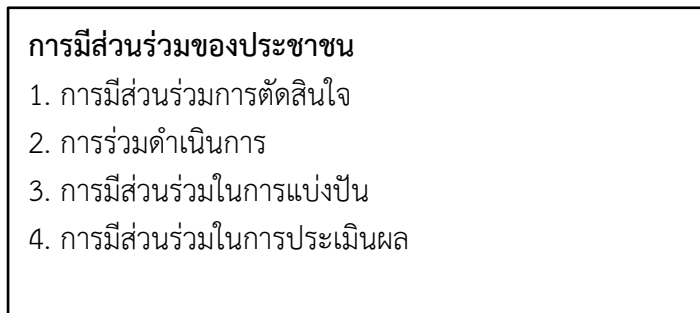
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ อิงจากแนวคิดของ Van Meter และ Van Horn (1975) ตัวแปรนี้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย คุณลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ความพอเพียงของทรัพยากร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการนำนโยบายคืนคนดีสู่สังคมใช้กรอบแนวคิดเรื่อง "ประสิทธิผลขององค์การ" ของ Gibson et al. (1982) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงมิติของผลลัพธ์จากการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ครอบคลุมถึงการผลิต (Productivity) ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Efficiency) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

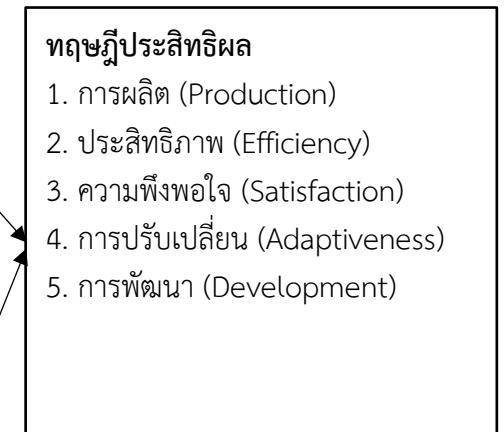
(Satisfaction) การปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบท (Adaptiveness) และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Development)

การจัดองค์ประกอบของแผนภาพกรอบแนวคิดดังกล่าว แสดงถึงเส้นทางความสัมพันธ์จากปัจจัยต้นผ่านกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการประเมินความสำเร็จของการนำนโยบาย "คืนคนดีสู่สังคม" ไปปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้ง 8 อำเภอ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบกำหนดข้อเลือกตอบ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ก่อนการนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในสองด้าน ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ ความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านนโยบายสาธารณะและกระบวนการคืนคนดีสู่สังคม ดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามในแต่ละตอน และทำการคำนวณดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การยอมรับค่าดัชนีที่ 0.90 ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อประเมินความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตอนอยู่ในระดับสูง โดยมีค่า Cronbach's Alpha อยู่ที่ 0.89 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับที่สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาแปลงรหัสตัวเลข และสร้างตัวแปร แล้วบันทึกลงโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันและสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า การพัฒนาของรูปแบบนโยบาย อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือ การผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือ ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมาคือ ประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และคุณภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความสำเร็จของการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ด้านตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมาคือ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 รองลงมาคือ การสื่อสารและการประสานงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมาคือ ความมุ่งมั่นของข้าราชการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมาคือ คุณลักษณะของกรมราชทัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้นำและภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านความคิดการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการวางแผนและดำเนินการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการทดสอบพบว่า การนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.99 อยู่ในระดับมาก จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่าการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม อยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ ระหว่างการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก ผลการทดสอบพบว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมกับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นเชิงบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม กับปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก

สมมติฐานที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถพยากรณ์การนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ได้ร้อยละ 79.0 โดยมีตัวแปร ด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ความมุ่งมั่นของข้าราชการ ผู้นำและภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านความคิดและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การอภิปรายผล

1. การนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า การพัฒนาของรูปแบบนโยบาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมาคือ การผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือ ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมาคือ ประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และคุณภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ยศพนต์ สุธรรม และคณะ (2561) ผลของการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของการมีส่วนร่วมเพื่อคืบคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชน และเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา คือ สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ สื่อ ข่าวดังที่สังคมได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเป็นไปในด้านลบ ตลอดจนปัญหาที่สังคมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืบคนดีสู่สังคม 2) รูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วม เพื่อคืบคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรื่องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การรับรองความประพฤติให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งในระหว่างต้องโทษและหลังพ้นโทษ การประสานงานระหว่างเรือนจำและศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขัง 3) การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืบคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา พบว่า รูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชนและเรือนจำกลางฉะเชิงเทราในการคืบคนดีสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยความสำเร็จของการนำนโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ด้านตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 รองลงมาคือ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 รองลงมาคือ การสื่อสารและการประสานงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมาคือ ความมุ่งมั่นของข้าราชการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมาคือ คุณลักษณะของกรมราชทัณฑ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้นำและภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ตามลำดับ สอดคล้องกับ สุวรรณ กิตติวานิช และคณะ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้ต้องขังที่มีต่อ การพัฒนาอาชีพ มี 4 ด้าน คือ (1) ด้านช่างตัดผม (2) ด้าน

ช่างปุกระเบื้อง (3) ด้านการประกอบอาหาร และ (4) ด้านการเกษตร ผู้ต้องขังมีความต้องการพัฒนาอาชีพทั้ง 4 ด้านอาชีพ เนื่องจากเป็นอาชีพอิสระและลงทุนไม่สูง เป็นทั้งอาชีพที่ตลาดแรงงานมีความต้องการมากโดยมีความต้องการที่จะฝึกทักษะอาชีพกับ ผู้มีประสบการณ์ที่เป็นมืออาชีพมาให้ความรู้ และฝึกทักษะอาชีพให้เกิดความชำนาญ สามารถพัฒนาเป็นอาชีพหลักที่ยั่งยืน เมื่อพ้นโทษออกไปสามารถประกอบอาชีพในการเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ สำหรับข้อเสนอแนะการพัฒนาอาชีพผู้ต้องขัง ทั้ง 4 ด้านอาชีพ มีข้อเสนอแนะให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะและมีประสบการณ์ที่เป็นมืออาชีพ มีเทคนิคใหม่ ๆ ในการฝึกอาชีพเพื่อช่วยให้มีความชำนาญ ซึ่งหากได้รับการพัฒนาที่ดีแล้ว ผู้ต้องขังจะมีอาชีพหลักในการดำรงชีวิตหลังพ้นโทษสามารถมีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านความคิดการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการวางแผนและดำเนินการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ สอดคล้องกับ กานต์สินี ่องอาจ และจันทราทิพย์ สุขุม (2564) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของการมีส่วนร่วมของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพื่อคืนคนดีสู่สังคม คือ สังคมมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว การประสานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีงานรองรับหลังจากที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ สื่อและข่าวสารที่สังคมได้รับเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเป็นไปในด้านลบ ตลอดจนปัญหาที่สังคมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการคืนคนดีสู่สังคม จึงเป็นสาเหตุสำคัญในการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังหลังปล่อยตัว จะเห็นได้ว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาของการมีส่วนร่วม เพื่อคืนคนดีสู่สังคมโดยศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำเป็นต้องกำหนดรูปแบบและการสร้างโอกาสที่เหมาะสมให้กับผู้พ้นโทษ ในการมีส่วนร่วมของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพื่อคืนคนดีสู่สังคม พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบและข้อตกลงในการสร้างโอกาส เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เห็นควรเสนอให้รัฐบาลกำหนดมาตรการหรือข้อกฎหมายในการป้องกันการหวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

2. เห็นควรเสนอให้มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน ให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสาร การประสานงานในเชิงรุก เพื่อเข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้ต้องขังที่พยายามกลับตัวเป็นคนดีของสังคม

3. เห็นควรให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐและชุมชน เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนผู้พ้นโทษที่พยายามกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ต้องอาศัยการให้โอกาสและการร่วมคิดร่วมทำกันอย่างจริงจังจากทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ให้แก่ผู้ต้องขังทั้งในช่วงระหว่างต้องโทษ ช่วงเตรียมความพร้อมก่อนพ้นโทษ และหลังพ้นโทษ

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อยกย่องเชิดชู หน่วยงานหรือบุคลากรที่เป็นต้นแบบของการให้โอกาสและส่งเสริมความเข้าใจของสังคมที่มีต่อผู้ต้องขังที่พยายามกลับตัวเป็นคนดี

3. ควรมีการสร้างการรับรู้และส่งเสริมความเข้าใจ การน่านโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ในภาคประชาชนและสังคมอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับองค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อการพัฒนาความเข้าใจในการน่านโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

2. ทำการวิจัยเพื่อเพิ่มความเข้าใจในการสร้างองค์ความรู้ การน่านโยบายคืบคนดีสู่สังคมไปปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

3. ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม อาจช่วยให้เข้าใจประสบการณ์และมุมมองของผู้เกี่ยวข้องในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. (2562). ร่างแผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2563-2565. http://www.correct.go.th/popmaha/image/1198136_%202563%20-%202565.pdf.

กานต์สินี งามอาจ และจันทราทิพย์ สุขุม. (2564). การมีส่วนร่วมของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการสร้างโอกาสฟื้นฟูผู้พ้นโทษสู่สังคม. <http://www2.huso.tsu.ac.th/ncom/csd/csdfulpdf/f275.pdf>.

นิศา ศิลารัตน์. (2556). การดำเนินชีวิตในสังคมของอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติด. *วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ*, 3(4), 319-325.

ประชาสัมพันธ์ กรมราชทัณฑ์. (2564). ราชทัณฑ์ ผุดโครงการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง น้อมนำโครงการพระราชทานฯ โคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง กรมราชทัณฑ์ เปลี่ยนคุกเป็นศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา คืบคนดี มีคุณค่าสู่สังคมอย่างยั่งยืน.

ปิยะวัฒน์ ปิ่นเจริญ และฐิตยา เพชรมณี (2565). แนวทางการพัฒนาการดำเนินการของ “ศูนย์แคร์” กรมราชทัณฑ์. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 13(2), 30-32.

ยศพนธ์ สุธรรม, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, ปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์, และปกรณ์ มณีปกรณ์. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อคืบคนดีสู่สังคมระหว่างศูนย์ยุติธรรมชุมชน และเรือนจำกลางฉะเชิงเทรา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 5(1), 30-31.

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย องค์การมหาชน. (2562). ประกาศขับเคลื่อนการนำข้อกำหนดแมนเดลา-แห่งแรกในโลก. <https://www.tijthailand.org/highlight/detail/>.

สุชาติ สมณะ และลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2560). ปมของผู้ต้องขังที่มีต่อภารกิจคืบคนดีสู่สังคม. *Veridian Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 5-8.

สุวรรณี กิตติวานิช, จักรวาล สุขไมตรี, บารมีบุญ แสงจันทร์, และสัณห์ญัฐ จักรภัทรวงศ์. (2564). การพัฒนาอาชีพผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดระนอง เพื่อการดำรงชีวิตหลังพ้นโทษ. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 5(2), 54-58.

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.

- Gibson, J. H., John, M. I., & James H.D. (1982). *Organizations: Behavior structure and Processes* (4th ed.), Austin, TX: Business Publications.
- Robbins, S.P. (1990). *Organization Theory: Structure, Designs and Applications* (3rd ed). Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Roscoe, J.T. (1975). *Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences*. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Thomas, R. D. (1978). *Understanding public policy*. Englewood Cliffs., N.J. : Prentice-Hall.
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). *The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework*. *Administration & Society*, 6, 445-488.